

POSTANOWIENIE

Dnia 21 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z powództwa S. W.

przeciwko S. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością Oddziałowi w G.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 21 sierpnia 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L.

z dnia 25 kwietnia 2018 r., sygn. akt V Pa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

2. nie obciąża powódki kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 grudnia 2017 r., sygn. akt IV P (...), Sąd Rejonowy w G. oddalił powództwo S. W. o zasądzenie kwoty 14.000 zł z odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, kwoty 8.249 zł (po rozszerzeniu żądania) tytułem odszkodowania z odsetkami od dnia wniesienia pozwu - skierowane przeciwko S. Spółce z o.o. w G. i nie obciążył powódki kosztami zastępstwa procesowego na podstawie art. 102 k.p.c.

Przedmiotem rozpoznania Sądu pierwszej instancji było roszczenie powódki o zadośćuczynienie i odszkodowanie w związku z rozstrojem zdrowia,

spowodowanym warunkami pracy u strony pozwanej, u której powódka pracowała w okresie od 8 lutego 2013 r. do 7 maja 2014r.

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2018 r., sygn. akt V Pa (...), oddalił apelację powódki S. W. od wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 11 grudnia 2017 r., sygn. akt IV P (...) (pkt 1), a także zasądził od powódki S. W. na rzecz S. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością kwotę 1.350 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (pkt 2).

S. W. zaskarżyła powyższy wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, tj.:

- art. 380 k.p.c. przez nierozpoznanie przez Sąd drugiej instancji wniosku strony powodowej (zawartego w apelacji) o rozpoznanie postanowienia Sądu pierwszej instancji oddalającego wniosek powódki o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny (specjalizacje: ortopedia, neurochirurgia, neurologia), ewentualnie przeprowadzenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego sądowego na okoliczność: powstania schorzeń występujących u powódki, przyczyn ich powstania, zakresu tych schorzeń, porównania stanu zdrowia powódki przed okresem zatrudnienia u strony pozwanej a stanem zdrowia - w czasie zatrudnienia i po zatrudnienia u strony pozwanej;

- art. 217 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 286 k.p.c. przez nieprzeprowadzenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego sądowego lek. med. B. P. (zawierającej szereg niespójności, wskazanych przez stronę powodową w zastrzeżeniach do opinii) - co stanowiło, iż postępowanie dowodowe nie zostało przeprowadzone przez Sądy obu instancji w całości, przez co strona powodowa utraciła tzw. „prawo do dowodów”, ustalenie najistotniejszej kwestii dla przedmiotu postępowania (ustalenie przyczyn powstania schorzeń u powódki) odbyło się na niepełnym materiale dowodowym;

- art. 217 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 278 k.p.c. - przez nieprzeprowadzenie wnioskowanego przez stronę powodową dowodu z opinii innego biegłego sądowego z zakresu medycyny (specjalizacje: ortopedia, neurochirurgia, neurologia) - co również stanowiło, iż postępowanie dowodowe nie zostało przeprowadzone przez Sądy obu instancji w całości, przez co strona powodowa utraciła tzw. „prawo do dowodów”, ustalenie najistotniejszej kwestii dla

przedmiotu postępowania (ustalenie przyczyn powstanie schorzeń u powódki) odbyło się na niepełnym materiale dowodowym;

- art. 217 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 290 k.p.c. - przez oddalenie wniosku dowodowego strony odwołującej w zakresie dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z opinii instytutu medycznego (naukowego) - co również stanowiło, iż postępowanie dowodowe nie zostało przeprowadzone przez Sądy obu instancji w całości, przez co strona powodowa utraciła tzw. „prawo do dowodów”, ustalenie najistotniejszej kwestii dla przedmiotu postępowania (ustalenie przyczyn powstanie schorzeń u powódki) odbyło się na niepełnym materiale dowodowym;

- art. 278 k.p.c. - przez oparcie wyroku na jednej (jedynej - nie odpowiadającej nawet na szereg zastrzeżeń) opinii biegłej, zawierającej szereg niespójności;

- art. 245 k.p.c. w związku z art. 278 k.p.c. - przez nieuzasadnione zrównanie opinii biegłej sądowej B. P. - wydanych w sprawie z odwołanie powódki (ubezpieczonej) od decyzji organu rentowego (ZUS Oddział L.), zawisłej przed Sądem Rejonowym w L. w sprawie o sygn. akt IV U (...) – z opinią biegłej wydanej na potrzeby niniejszej sprawy (tej samej biegłej), w sytuacji gdy opinie biegłej wydane przed Sądem Rejonowym w L. miały - w niniejszej sprawie - jedynie status dokumentu prywatnego (nie były dokumentem/opinią w rozumieniu art. 278 k.p.c.).

Wskazując na powyższe, skarżąca wniosła o:

1) uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 25 kwietnia 2018 r., sygn. akt V Pa (...), oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 11 grudnia 2017 r., sygn. akt IV P (...), i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w L.,

2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c, albowiem mając na uwadze nieuwzględnienie przez Sądy obu instancji wniosku strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej (do opinii biegłej sądowej lek. B. P.), powstaje pytanie (zagadnienie): „jakimi kryteriami, w jakich okolicznościach sąd, przed którym prowadzone jest postępowanie dowodowe - zobowiązany jest dopuścić dowód z opinii

uzupełniającej (art. 278, 286 k.p.c.) oraz czy w przypadku złożenia przez stronę merytorycznych zastrzeżeń (a przynajmniej osoba - niebędąca biegłym, w szczególności sąd/skład orzekający - tak je może ocenić) sąd nie ma obowiązku dopuszczenia opinii uzupełniającej czy sąd może ocenić takie zarzuty samodzielnie?”.

S. Sp. z o.o. Oddział w G. w odpowiedzi na wniesioną skargę kasacyjną wniósł o:

1. odrzucenie skargi kasacyjnej ze względu na oparcie skargi kasacyjnej na błędnych podstawach kasacyjnych (niewskazanych wart. 398³ § 1 k.p.c.), tj. przez:

1) powołanie jako podstawy skargi kasacyjnej zarzutów naruszenia przepisów postępowania bez jednoczesnego wskazania i wykazania, że rzekome uchybienia mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy (a tym samym oparcie skargi kasacyjnej na podstawie, której ustawa nie przewiduje),

2) nieprawidłowe sformułowanie podstaw skargi kasacyjnej przez przytoczenie przepisów, które miały być naruszone przez Sąd drugiej instancji bez wskazania na konkretną jednostkę redakcyjną (paragraf) i nieprawidłowe wskazanie podstawy prawnej zarzutów bez odwołania się do przepisów o postępowaniu przed Sądem drugiej instancji,

3) powołanie zarzutów dotyczących ustalenia faktów i oceny dowodów, wbrew wyraźnemu zakazowi wynikającemu z art. 398³ § 3 k.p.c. (w konsekwencji oparcie skargi kasacyjnej na nieprzewidzianej przez ustawę podstawie skargi kasacyjnej),

a ponadto ze względu na

4) nieprawidłowe sformułowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, co prowadzi do uznania, że skarga kasacyjna nie zawiera takiego uzasadnienia wniosku,

- tj. na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 398³ §1 pkt 1 i § 3 i art. 398⁴ § 2 k.p.c.;

2. w przypadku nie przychylenia się przez Sąd Najwyższy do wniosku o odrzucenie skargi kasacyjnej i w konsekwencji w przypadku nieodrżucenia skargi kasacyjnej, S. Sp. z o.o. Oddział w G. wniósł o nieprzyjęcie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na brak wskazanej w skardze przesłanki

przyjęcia jej do rozpoznania, tj. brak istotnego zagadnienia w sprawie, na które powołuje się skarżąca, tj. na podstawie art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt. 1 k.p.c.;

3. a w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o oddalenie skargi kasacyjnej w całości z uwagi na brak uzasadnionych podstaw, tj. na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

Jednocześnie Spółka wniosła o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa procesowego w tym postępowaniu, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem merytorycznego rozpoznania.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, LEX nr 2312016).

Skarżąca nie uczyniła zadość opisanym wyżej wymogom. Kwestia dopuszczenia dowodu z uzupełniającej opinii biegłego była już bowiem wielokrotnie omawiana w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Przypomnieć zatem warto, iż zgodnie z art. 278 k.p.c. w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych, sąd zasięga opinii biegłego. Oznacza to, że sąd musi w zakresie wymagającym wiedzy specjalnej posłużyć się dowodem, jakim jest opinia biegłego. Nie może w tym zakresie korzystać z innych środków dowodowych, a zwłaszcza dokonywać oceny według własnej wiedzy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2018 r., I CSK 47/18, Legalis nr 1792191). Przyjmuje się przy tym, iż ziszczenie się przewidzianej w art. 278 k.p.c. przesłanki wymogu wiadomości specjalnych jest każdorazowo przedmiotem oceny sądu na tle okoliczności danego przypadku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2017 r., III CSK 341/16, LEX nr 2311191).

Jak natomiast stanowi przepis art. 286 k.p.c., Sąd może zażądać ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, może też w razie potrzeby zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych. Sąd nie jest zobowiązany do dopuszczenia dowodu z dalszej opinii w każdym przypadku, kiedy żąda tego strona postępowania. To sąd musi powziąć wątpliwości – czy to sam, czy na skutek stanowisk wyrażonych w toku postępowania przez strony – czy dotychczasowa opinia została sporządzona w sposób prawidłowy, a zatem czy wymaga wyjaśnień lub uzupełnienia. W orzecznictwie podkreśla się przy tym, że dopuszczenie dowodu z dodatkowej opinii biegłych może być uzasadnione jedynie "w razie potrzeby", która nie może być wynikiem wyłącznie niezadowolenia strony z niekorzystnej dla niej opinii już przeprowadzonej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2017 r., I CSK 627/16, LEX nr 2333045). Sąd nie jest obowiązany dążyć do sytuacji, aby opinią biegłego zostały przekonane również strony. Wystarczy, że opinia jest przekonująca dla sądu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2014 r., II UK 36/14, LEX nr 1548261).

Dodatkowo w postanowieniu z dnia 18 maja 2018 r., II CSK 25/18 (LEX nr 2508549) Sąd Najwyższy przypomniał, iż przy zasadniczym obowiązywaniu w polskim postępowaniu cywilnym zakazu wyprzedzającej oceny dowodu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2018 r., II CSK 462/17, niepublikowane), o liczbie powołanych biegłych, a także o potrzebie zasięgnięcia opinii innego biegłego rozstrzyga sąd (art. 278 § 1 i art. 286 *in fine* k.p.c.). Co do zasady zatem, jeżeli opinia biegłego nie jest wystarczająca do przekonania sądu o prawdziwości twierdzenia faktycznego, sąd rozstrzyga zgodnie z regułami rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 k.c.), sama zaś okoliczność, że opinia jest niekorzystna dla strony, na której spoczywa ów ciężar, nie jest podstawą powołania kolejnego biegłego. Jak dalej wskazał Sąd Najwyższy, kwestia ta była wielokrotnie uwypuklana w judykaturze (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, niepublikowane; z dnia 5 listopada 1974 r., I CR 562/74, niepublikowane; z dnia 26 października 1999 r., II CKN 533/98, niepublikowane; z dnia 20 marca 2014 r., II CSK 296/13, niepublikowane; z dnia 21 maja 2014 r., II CSK 441/13, niepublikowane).

Niezależnie od powyższego wskazać także należy, iż sformułowania użyte przez skarżącą wskazują na kwestionowanie przez nią wyłącznie ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd. Tymczasem Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do badania prawidłowości zarówno ustaleń faktycznych, jak i oceny dowodów, dokonanych przez sąd drugiej instancji. Sąd Najwyższy jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek odwoławczy w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Ustrojową funkcją Sądu Najwyższego jest sprawowanie nadzoru judykacyjnego, w tym zapewnianie jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, LEX nr 1101306; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 211/06, LEX nr 1102310).

Mając na względzie powyższe, należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Mimo tego Sąd Najwyższy nie obciążył skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego ze względu na jej trudną sytuację życiową (art. 102 k.p.c.).